

Variacions sobre un tema

Un amable comunicant —l'únic que ha dit aquesta boca és meua—, amb motiu de la publicació, a la «Revista del Centre de Lectura», d'una «Divagació» encapçalada amb l'epígraf «Sobre el paraigua», em diu, entre d'altres coses, el següent: «Es molt possible que aquesta manca d'evolució, que vós noteu al paraigua, sigui deguda a la seva perfecció; que no hi hagi manera dràstica de millorament en cap aspecte, és a dir, que no sigui redimible del seu estat permanent, malgrat la fatuïtat depurada de la tècnica utilitària».

L'observació em sembla apropiada i l'admeto, en principi, encara que consideri el perill irònic de no refusar obertament l'amable escomesa, proveïda d'una certa ingenuïtat.

El fet que produí l'escrit, que ara comento, va ser, inicialment, un simple joc; un exercici de disciplina inventiva; una exigència dins del camp, prèviament limitat a partir d'un nom o d'un objecte qualsevol que fos, a la vegada, arrel, tronc i brancatge del tema a desenvolupar. Aquest tema fou escollit una mica a l'atzar, com va ser un atzar d'inventar-me la presumpció de treure partit d'un tema tan vulgar i poc opulent com és el paraigua. M'imagino la reacció, tot just ara que hi ha una febre endimoniada d'enderrocar «mites» a trencar l'olla a garrotades de cec, encara que no sigui festa de barri. Però ja que hi estem ficats, encara que la qüestió demani un escrit a banda, direm que és precisament ara que, a consciència o no, estem creant nous «mites» que al capdavant no fan res més que substituir els que anem enderrocant, perquè, desenganyem-nos, l'home necessita el «mite» com el pa que es menja. Vull dir, doncs, que davant d'un estat de coses tan actiu i transcendent, resulta una mica incongruent que hi hagi qui perdi el temps parlant sobre el paraigua.

Sembla que Picasso, no n'estic segur, va dir: «L'art és la mentida que explica l'altra veritat».

Posats ja en aquest terreny melindrós de les suposicions no anirà del tot malament recordar-

nos de les dites populars, frases corrents, el sentit i la intenció de les quals no és precisament literal, com per exemple: «Té mala peça al teler», «Sac i peres», «Es un mossega», «Li he vist l'orella», i tantes d'altres. Bé, tots entenem, no el que diuen, sinó el que volen dir. Seguint, doncs, aquest camí de les suposicions, també podria ser molt bé que, agafat d'una manera insòlita, aquest escrit que ara comento, sobre el paraigua, a més de referir-se concretament al tema, oferís possibles probables derivacions, simbòliques o metafòriques, i si tant em premeu, d'intenció càustica, aplicables a la vida quotidiana. Això no és que sigui precisament exacte, però podria referir-se, posem per cas, a l'immobilisme corrosiu; a l'habilitat d'adaptar-se a certes determinades situacions; a l'oportunista; a qui rep sempre, d'anada i de tornada; a la bona fe de l'home de bona fe; a la mala fe de l'home de mala fe, previsor, vingui d'on vingui el vent; i tants d'altres aspectes suggestius i lluminosos que es produeixen i repeteixen, com una constant biològica del nostre poble i potser de tants d'altres i tot. Altrament, agafat tal com raja no deixa de ser allò que en diuen un escrit sense ambició ni transcendència.

De tota manera, i ara m'emparo en Mounier, «Es absurd que tot sigui absurd». Hi ha, per força, alguna raó que ens obliga a reconsiderar la nostra vida constantment, encara que per adonar-nos-en ens parlin d'una futilitat o d'un adminicle tan útil i pedestre com el paraigua, sempre, naturalment, que presideixi la idea el més civilitzat respecte a la fràgil condició humana, perquè tots som criatures de Déu.

Comptat i debatut, caldrà donar la raó al gentil comunicant, el qual podrà dir, amb tota tranquil·litat: «El qui va amb el paraigua sou vós».

No tinc més remei, i dic per endavant; sí, senyor: «Mea culpa».

JOSEP Me ARNAVAT